

Omgevingsparticipatie georganiseerd door private partijen

Projectontwikkelaars en andere private initiatiefnemers organiseren steeds vaker participatie bij binnenstedelijke gebiedstransformatie. Soms uit eigen beweging, soms op aandringen van de overheid. De Omgevingswet stimuleert privaat georganiseerde participatie en verplicht het zelfs bij een buitenplanse omgevingsvergunningaanvraag. De rolverdeling bij participatie georganiseerd door private partijen vraagt om goede voorbereiding. Deze factsheet helpt u hierbij op weg.

Waarom omgevingsparticipatie organiseren als private partij?

1. Voldoen aan publieke kaders en creëren van politiek-bestuurlijk draagvlak.
2. Dure rechtszaken en vertraging voorkomen.
3. Marktinformatie en ideeën voor planverrijking verkrijgen.
4. Kans op verbetering imago van het project en de initiatiefnemer.
5. Ambassadeurs helpen bij placemaking en cocreatoren bij de businesscase.

Waarom kiezen voor privaat georganiseerde participatie als publieke partij?

1. Vergroten democratische kwaliteit en invloed van burgers.
2. Stimuleren van burgerschap en ontplooiing van participanten.
3. Gedoe en kosten voor overheden verminderen.

Verplicht bij

Tenders. Het organiseren van omgevingsparticipatie kan als eis gelden.

Een buitenplanse omgevingsvergunningaanvraag. Wel alleen bij bepaalde activiteiten die de gemeenteraad heeft vastgelegd.

Wel (blijven) doen

Wees duidelijk over de rolverdeling en de beleidsinhoudelijke belangen en procesvoorwaarden.

Stel een leidraad voor private participatie op met tips over processtappen, participatievormen en conflictbeslechting.

Monitor de participatieprocessen – de gemeenteraad blijft hoeder van democratie, inhoudelijk kaderstellend en controlerend op hoofdlijnen.

Bied ondersteuning tijdens het participatieproces.

Samen optrekken is vaak verstandig. Bijvoorbeeld door participatieactiviteiten samen van tevoren te doordenken en te organiseren. Ook zijn afspraken over het delen van de organisatiekosten mogelijk.

Creatief werken aan participatie

Klassieke inspraakavonden in een zaaltje, met bewoners en betrokkenen tegenover initiatiefnemers, werken doorgaans niet. Voor of tegen stemmen werkt ook niet. Laat mensen meedenken, meedromen en meebouwen aan een plan voor een project of gebied. Gebruik daarvoor een of meerdere creatieve vormen van participatie:

Charettes

(Design)workshops waarmee rond thema's gefaseerd ideeën worden verzameld.

Scenariomethode

Gezamenlijk toekomstverkenningen maken met verschillende planopties.

Carrouselgesprek

Steeds wisselende samenstelling van groepen en/of gesprekspartners.

Blackbox brainstorm

Bij gevoelige kwesties iedereen anoniem voorkeuren laten inbrengen.

Walkshop

Interactieve sessie lopend door het gebied met uitleg en vragen.

Place-assessment-game

Op een plek mensen zelf de plus- en minpunten laten invullen.

Participatieve waarde-evaluatie

Mensen zelf scores laten geven van de waarde van planopties.

Focusgroep

Gericht groepsinterview over bepaalde thema's of planonderdelen.

Expertisepanel

Gericht gesprek met professionele of burgerexperts over een thema.

Joint-factfinding

Bij lastige kwesties gezamenlijk niet de normen, maar de feiten bepalen.

Speeddating

Korte een-op-een gesprekken met de architect, ontwikkelaar of expert.

Simulatiegame/rollenspel

Middels een onderhandelingspel ruilopties inzichtelijk maken.

Videozuil

Participanten spreken boodschappen in over een plek/plan die worden vertoond.

Open-space-conferentie

Iedereen kan zelf themasessies en workshops organiseren.

Participatiemarkt

Vrije keuze uit een verzameling van participatievormen op één plek.

Ontdek ook de mogelijkheden van [online participatie](#) en de voorbeelden uit de [Inspiratiegids Participatie Omgevingswet](#).

Checklist

Voor wie is privaot georganiseerde participatie geslaagd vanuit de verschillende perspectieven?

	Sociaal-communicatief perspectief	Financieel-economisch perspectief	Juridisch- planologisch perspectief	Politiek-democratisch perspectief
Private initiatiefnemer	<ul style="list-style-type: none">• Goede verstandhouding met omgeving en overheid• Geen negatieve pers	<ul style="list-style-type: none">• Kostenreductie door voorkomen van vertraging door procedures• Planverrijking• Beperkte kosten voor aanpassing of compensatie	<ul style="list-style-type: none">• Verkrijgen van omgevingsvergunning• Geen langdurige juridische procedures met opposenten	<ul style="list-style-type: none">• Voldoende steun in gemeenteraad voor plannen
Overheid	<ul style="list-style-type: none">• Participanten hebben belangen en voorkeuren kunnen uitwisselen, deze kunnen behartigen of hierover overeenstemming kunnen bereiken• Duidelijke belangenafweging van initiatiefnemer	<ul style="list-style-type: none">• Participatie en private planvorming leiden tot zo min mogelijk (begeleidings)kosten	<ul style="list-style-type: none">• Belangen zijn opgehaald, afgewogen en gemotiveerd• Vergunningverlening volgens de regels• De rechter heeft een bindende uitspraak kunnen doen in geval van beroep	<ul style="list-style-type: none">• Betrokkenheid van pluriforme samenleving• Behartiging van uiteenlopende belangen• Zorgvuldige afstemming in de raad
Participant	<ul style="list-style-type: none">• Serieuze inbreng mogelijk• Overeenstemming over voorkeuren• Gevoel van erkenning• Heldere terugkoppeling	<ul style="list-style-type: none">• Geen of beperkte planschade• Positieve uitstralingseffecten op vastgoed• Ruime compensatie• Publieke voorziening	<ul style="list-style-type: none">• Geen kostbare rechtszaken nodig• Erkenning van rechter in geval van beroep	<ul style="list-style-type: none">• Ruimte om te participeren• Belangenbehartiging door raadsleden• Erkenning in besluitvorming gemeenteraad